

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med. og assisterende redaktør i Tidsskriftet.

Foto Einar Nilsen

Artikler i Tidsskriftet kan nå bli publisert samtidig på norsk og engelsk. Det gir forfatterne mulighet til å nå lesere over hele verden

På både norsk og engelsk

Det er nå fem år siden en originalartikkel fra Tidsskriftet for første gang ble oversatt til engelsk. I begynnelsen var dette et prøveprosjekt som bare gjaldt originalartikler, men alt i 2008 ble tilbudet utvidet til å omfatte alle artikler med engelsk sammendrag. I løpet av de første årene ble omtrent 30 artikler oversatt (1). Fra oktober 2010 ble ordningen for alvor populær. Siden da, i løpet av halvannet år, er ca. 150 artikler blitt publisert *samtidig* på norsk og engelsk og er dermed blitt indeksert som tospråklige i PubMed. Dette er en vinn-vinn-situasjon: Forfatterne når det hjemlige publikum, slik de har gjort helt siden Tidsskriftet startet opp i 1881, i tillegg blir artiklene søkbare og fritt tilgjengelige i fulltekst på engelsk for alle andre.

Ideen er enkel. Vi innså at det var litt for råflott at gode vitenskapelige artikler og annet medisinsk fagstoff kun skulle være tilgjengelig for den lille gruppen mennesker som behersker norsk. Selv om Tidsskriftet selvsagt har, og skal ha, norske leger som primær målgruppe, kan mye av stoffet vi publiserer ha interesse utenfor Norge (2). Hvor mange ganger har jeg ikke ergret meg over treff i PubMed som er meningsløse for meg. Tittel, og kanskje sammendrag, virker relevant, men innholdet er utilgjengelig fordi jeg ikke behersker språket.

Alle typer artikler i Tidsskriftet kan nå oversettes. Artikkelen publiseres på både norsk og engelsk på www.tidsskriftet.no på utgivel sesdato (3). I PubMed vil det bli laget lenker til begge versjonene. Oversettelsen gjøres parallelt med produksjonen av artikkelen på norsk. Det er fordi den norske versjonen skal være helt ferdig før man setter i gang med oversettelsen. Siden dette gjøres tett opp til publisering, vil tiden forfatterne får til korrektur av den engelske versjonen være knapp. Arbeidet utføres av profesjonelle oversettere, og vi har valgt britisk-engelsk som standard. Prisen for oversettelse av en artikkel på 3 000 ord er ca. kr 8 500. Tidsskriftet formidler tjenesten til kostpris.

National Library of Medicine, som administrerer PubMed, har satt som krav at den norske og den engelske versjonen skal være identiske. Det innebærer at teksten indekseres som én artikkel. For å tilfredsstille dette kravet er artiklene derfor hittil blitt oversatt på ord-for-ord-basis. Enkelte forfattere synes dette i noen tilfeller kan virke kunstig og at det gir et litt «Norw-English» inntrykk. Vi ønsker å se hvilke frihetsgrader som finnes, men utgangstekstens innhold må gjengis korrekt og fullstendig. Det er stor avstand mellom skjønnlitterær gjendiktning og faglitterær oversettelse (4). Den prisbelønte skjønnlitterære oversetteren Merete Alfsen beskriver det slik: «Jeg pleier alltid å si at å oversette er å skrive boka på norsk. Man lager

noe som ikke er det samme, men som skaper samme effekten som originalen. Så lenge det man gjør er i originalens ånd, kan man slå seg løs (...)» (5).

Noen forfattere hevder at de skriver bedre på engelsk enn på norsk. I en viss forstand er det sikkert riktig, bl.a. fordi nesten all faglitteratur er på engelsk. Mange har oppholdt seg i engelskspråklige land i kortere eller lengre tid og gjerne opparbeidet kontakt med internasjonale kolleger. For de aller fleste er det likevel slik at morsmålet er det språket vi behersker best. Mange av oss opplever f.eks. at noe av nyanserikdommen forsvinner når vi bruker et annet språk.

Av de fremmedspråk som er mest aktuelle for nordmenn, er engelsk det som er rikest på idiomer, dvs. faste uttrykk og vendinger. Idiomatiske uttrykk betyr ofte noe mer enn ordene i seg selv. Det er nok grunnen til at selv om mange nordmenn er flinke til å snakke engelsk og har god uttale, så vil en person med engelsk som morsmål avsløre oss pga. måten vi bruker idiomer og preposisjoner på (6) – for ikke å snakke om synonymer og begreper som betyr omtrent det samme. Hva er f.eks. forskjellen på fatal, fateful, deadly, mortal og lethal? Eller på academic og scholarly, wound og injure, thesis og dissertation, talks og discussion (6–11). På samme måte som mange forskere er dyktige i statistikk, er mange kompetente i engelsk. Men i både statistikk og språk er vi gjester i andres fag. Ikke enig? Da får jeg si som mannen som skulle overbevise en engelsk gjest som var noe skeptisk til det han fortalte: «You can take all this for good fish» (12).

Litteratur

- Hem E, Haug C. Tidsskriftet på engelsk. Tidsskr Nor Legeforen 2009; 129: 1207.
- Rosenberg J. Dansk versus engelsk i Ugeskrift for Læger. Ugeskr Læger 2009; 171: 1911. www.ugeskriftet.dk/LF/UJL/2009/23/pdf/VP56069.pdf [7.5.2012].
- Engelsk oversettelse. Forfatterveiledningen. Tidsskrift for Den norske Legeforening. <http://tidsskriftet.no/Innhold/Forfatterveiledningen/Manusutforming/Engelsk-oversettelse> [7.5.2012].
- Løkke S. Medisinsk oversettelse – om å lete seg frem i andres fag. Tidsskr Nor Legeforen 2003; 123: 1104.
- Sandve GES. Tolker det uoversettelige. Dagsavisen 4.4.2012: 40–1. www.dagsavisen.no/nye-inntrykk/tolker-det-uoversettelige/ [7.5.2012].
- Follestad S. Real engelsk: norske uttrykk på engelsk. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2003.
- Sandved AO. Engelsk språkguide: språktips og feller du ikke vil gå i. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2003.
- Clark S. Getting your English right. 2. utg. Trondheim: Tapir, 2001.
- Taylor JG. Writing academic English: a guide for Norwegians in the preparation of articles and theses. Trondheim: Tapir, 2007.
- Ribes R, Ros PR. Medical English. Heidelberg: Springer, 2005.
- Strunk W jr., White EB. The elements of style. 4. utg. 50th anniversary edition. New York: Pearson Longman, 2009.
- Clark S. Something muffins. Mer «broken English». Nesodden: Frifant, 2005: 9.